

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การสังเคราะห์งานวิจัยภายใต้แผนการวิจัยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง
แก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

An Approach to Encourage Community Strength in
Khokkothao Sub-district, Muang District, Suphanburi Province

รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม วงศ์สารศรี

(บัณฑิตวิทยาลัย)

รองศาสตราจารย์อังคณา นุตยกุล

(คณะวิทยาการจัดการ)

รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ ชมชัยยา

(โรงเรียนการเรือน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินด้านการวิจัย ปีงบประมาณ 2555)

หัวข้อวิจัย	การสังเคราะห์งานวิจัยภายใต้แผนการวิจัยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง แก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคโคเคาะ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้ดำเนินการวิจัย	รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม วงศ์สารศรี, รองศาสตราจารย์อังคณา นุตยกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ชมชัยยา
ที่ปรึกษา	
หน่วยงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2555

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคโคเคาะ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อค้นพบของโครงการย่อย 8 โครงการ ภายใต้แผนการวิจัยการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคโคเคาะ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อสังเคราะห์และนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคโคเคาะ ในการสร้างความเข้มแข็ง 5 ด้าน คือ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านสภาพแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปรากฏว่า ความเข้มแข็งด้านการเมือง การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล และการทำงานของผู้นำชุมชนสามารถร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็น โครงสร้างพื้นฐาน การจัดบริการพื้นฐาน การจัดเวทีสื่อสารในชุมชนได้ครบสมบูรณ์ แต่พบค่านิยม การพึ่งตนเองของคนในชุมชนอยู่ระดับปานกลาง ความเข้มแข็งด้านสังคม พบความสัมพันธ์ของคน ในสังคมมีลักษณะแบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สตรีมีบทบาทในการดูแลครอบครัว แต่ ได้พบปัญหาสังคมในเยาวชนเกิดขึ้น เช่น ยาเสพติด เป็นต้น สถาบันศาสนา (วัด) ยังเป็นแหล่งสำคัญ ในการรวมตัวกันของคนในพื้นที่ และยังมีการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่อย่างหลากหลาย จึงมีแหล่ง รวมตัวในการทำกิจกรรมในพื้นที่จำนวนมาก ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ พบว่า ครอบครัวในชุมชน มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจแตกต่างกันตามลักษณะอาชีพและหมู่บ้าน อาชีพรับจ้างมีความเข้มแข็ง ต่ำสุด อาชีพเกษตรกรมีความเข้มแข็งปานกลาง อาชีพผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งสูง เกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เช่านา ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างจะมีปัญหาการเป็นหนี้ในระบบ ความเข้มแข็ง ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ชุมชนไม่ได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ทีมวิจัยโครงการย่อยได้ร่วมมือกับชุมชนจัดเก็บองค์ความรู้ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ชุมชนเป็นฐานความรู้ ออกแบบและพัฒนาระบบฐานความรู้เพื่อการบริหารงานของชุมชนในรูป เว็บไซต์ ร่างรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การพัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ชุมชนไว้ศึกษาต่อยอดการพัฒนา ชุมชนต่อไป สำหรับความเข้มแข็งด้านสภาพแวดล้อม พบว่า มีกลุ่มที่เริ่มตระหนักถึงสภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติที่ถูกทำลายด้วยสารเคมี จึงให้ความสนใจพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกรส่วนหนึ่งที่เข้าร่วม

โครงการพัฒนาทำนาข้าวอินทรีย์ มีจิตตระหนักรู้ด้านการทำเกษตรกรรมอินทรีย์และได้รับความรู้
อย่างครบวงจร

แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัด
สุพรรณบุรี คือ ให้คนในชุมชนเป็นผู้ริเริ่มศึกษาเรียนรู้ชุมชนของตนเองอย่างลึกซึ้ง คนในชุมชนต้องมี
พฤติกรรมการเรียนรู้ มีวิธีคิดใหม่ จำเป็นต้องสร้างและพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยมี
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวกำกับในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ใช้หลัก 4 ร
เป็นตัวหลักสูตรและเนื้อหาสาระประกอบด้วย ร ที่ 1 รักชุมชน, ร ที่ 2 เรียนรู้ชุมชน, ร ที่ 3
ร่วมพัฒนาชุมชน และ ร ที่ 4 รักษาธรรมชาติ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีกลไก PDCA
(P : Planning - การวางแผน, D : Doing - การลงมือปฏิบัติ, C : Checking - การตรวจสอบ
การปฏิบัติ, A : Action - การปรับปรุงให้เกิดการปฏิบัติอีกครั้ง) เป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่สามารถพึ่งตนเอง ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน
ทั้ง 5 ด้านดังกล่าว ทั้งนี้ต้องได้รับการทำงานร่วมกับผู้ที่มีอุดมการณ์การพัฒนา เพื่อการพึ่งตนเอง
อย่างแท้จริงผ่านกระบวนการประชาธิปไตย

Research Title	An Approach to Encourage Community Strength in Khokkothao Sub-district, Muang District, Suphanburi Province
Researcher	Associated Professor Dr.Payorm Wongsarnsri Associated Professor Angkana Nutayakul Associated Professor Dr.Orawan Chomchaiya
Research Consultants	
Organization	Graduate School, Suan Dusit Rajabhat University
Year	2012

An Approach to Encourage Community Strength in Khokkothao Sub-district, Muang District, Suphanburi Province

The aims of the research were to 1) analyze the findings of eight sub-research projects under the main research project, and 2) synthesize and propose approaches to encourage community strength. The five aspects of development examined using step-by-step approaches were as follows: 1) the political aspect, 2) the social aspect, 3) the economic aspect, 4) the cultural and local knowledge aspect, and 5) the environmental aspect.

The research results from the analysis and synthesis of the findings of the eight sub-research projects were as follows: Under the political-strength aspect, sub-district administration, community organization and community leaders could jointly and successfully allocate infrastructure, basic services, and discussion forums in the public interest. However, it was also found that the people's social value of self-reliance was at a moderate level. Under the social-strength aspect, the results indicated that people's relationships in the community had the characteristics of family relationships with members of the community supporting each other. Women also played an important role in taking care of their families. Yet, there were some problems of juvenile delinquency such as narcotics. Religious institutions (temples) were still an important center for assembling people in the community and various groups within the society; therefore, it was found that there were a lot of meeting centers in the district. Under the economic-strength aspect, families in the district had different economic strengths depending on their occupations and villages.

Laborers had the lowest level of strength, while agriculturists and entrepreneurs had moderate and high levels of strength, respectively. Most agriculturists were tenant farmers, and laborers had illegal loan problems. Under the cultural and local knowledge-strength aspect, it was found that the community did not collect any cultural and local knowledge. Therefore, the researchers of sub-research projects cooperated with the community to 1) accumulate knowledge for the community through the form of electronic media; 2) design and develop knowledge-based systems for community management through a website, and 3) format an outline of child-care and learning centers in order to provide guidelines for the community for further study of community development. Finally, under the environmental-strength aspect, some groups of people started to realize that their natural environment was destroyed by harmful chemicals; thus, they increased their attention to the development of organic fertilizer materials. Moreover, some agriculturists, who attend the development of organic rice farming projects, also realized the potential of organic agriculture, and obtained more thorough knowledge of it.

The approach to encourage community strength at Khokkothao Sub-district, Muang District, Suphanburi Province was chosen to encourage people in the community to learn more about their local community. People in the community must develop lifelong learning behaviors as well as creative thinking. In addition, in order to encourage human development through a society of lifelong learning, it is necessary to adopt the philosophy of the Sufficiency Economy as the guiding principle. This adoption can be achieved through practicing the 4Ls: 1) Love of community, 2) Love of learning, 3) Love of development, and 4) Love of natural, cultural and local knowledge, and by using the PDCA procedure (P: Planning, D: Doing, C: Checking, A: Acting) as a mechanism of a continuous development process. Finally, it would lead to the development of a self-reliant community, and result in community strength in all five aspects. Nevertheless, it was important to mention that the collaboration with experts who had development ideology was an essential factor in creating real self-reliance in the community through the participation action research

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้ เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งในการดำเนินงานตามแผนงานวิจัย การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2554 จากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยโครงการย่อยทั้ง 8 โครงการ ภายใต้แผนการวิจัย ดังกล่าว และสรุปเป็นภาพรวมของการดำเนินงาน โดยมีจุดเน้นที่การส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนในพื้นที่ ตำบลโคกโคเฒ่ามีความเข้มแข็งและความพร้อมในทุกมิติ เพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และการเพิ่มพูนศักยภาพของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ให้มีความเชี่ยวชาญในการวิจัย การบริการ วิชาการ และการเป็นแหล่งวิชาการของท้องถิ่นโดยเน้นที่อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยให้โดดเด่น เป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากสมาชิกในชุมชน ผู้นำและ กลุ่มแกนนำภายในชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้านในตำบลโคกโคเฒ่า รวมทั้งผู้บริหารและบุคลากรในองค์การบริหาร ส่วนตำบลโคกโคเฒ่า คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริโรจน์ ผลพันธิน อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ได้ให้โอกาสและการสนับสนุนบุคลากรในสังกัด ด้วยความตระหนักใน คุณค่าของการทำงานวิจัยที่ใช้ชุมชนท้องถิ่นเป็นฐาน ซึ่งนอกจากจะมีผลให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน อันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีผลถึงความแข็งแกร่งของมหาวิทยาลัยในการปฏิบัติงานตาม พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาอีกทางหนึ่ง

คณะผู้วิจัย

2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดพื้นฐานด้านการพัฒนาประเทศ	9
แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน	12
ความเข้มแข็งด้านการเมือง	12
ความเข้มแข็งด้านสังคม	15
ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ	25
ความเข้มแข็งด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	33
ความเข้มแข็งด้านสภาพแวดล้อม	46
แนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนายั่งยืน	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
แหล่งข้อมูล	50
การรวบรวมข้อมูล	50
วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	51

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเข้มแข็งของชุมชนโคกโคเต่า	52
ความเข้มแข็งด้านการเมือง	52
ความเข้มแข็งด้านสังคม	58
ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ	61
ความเข้มแข็งด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	64
ความเข้มแข็งด้านสภาพแวดล้อม	66
แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกโคเต่า	
อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี	67
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการวิจัย	74
อภิปรายผลการวิจัย	80
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	83
บรรณานุกรม	87
บรรณานุกรมภาษาไทย	87
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	91
ประวัติผู้วิจัย	92

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ 1 และที่ 2 ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่สิบ	10
2.2	ส่วนต่างของราคาจำหน่ายสินค้าที่ผ่านการรับรองคุณภาพจำแนกตาม ประเภทผู้ซื้อ	32
2.3	ตัวอย่างของเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้	38
4.1	สรุปสถานการณ์การพัฒนาจำนวนโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนา 3 ปี	53
4.2	ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ปี 2552	53
4.3	จำนวนหมู่บ้านและจำนวนครัวเรือนในชุมชนโคกโคเต่า	59

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2.1	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	27
2.2	โครงสร้างและแผนงานศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนไม่เรียง	43
4.1	แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกโคเต่า	70
5.1	แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกโคเต่า	79